

Opłata pocztowa uiszczona gotówką.

SKRZYDŁA

PISMO INSTRUKTOREK HARCERSKICH
ORGAN GŁÓWNEJ KWATERY
ORGANIZACJI HARCEREK Z. H. P.

Rok X

15 maja 1939 r.

Nr. 10

W tym numerze:

	Str.
IDZIEMY DROGĄ PRAWDY...	141
CZUWAJ!	142
HARCERSTWO JEST RUCHEM PIONIERSKIM — Urszula Leszczyńska	142
POGOTOWIE HARCEREK WE FRANCJI	144
GŁÓWNA KWATERA HARCEREK:	
Rozkaz Naczelniczki Harcerok L. 5 z dn. 18 kwietnia 1939 r.	146
Rozkaz Naczelniczki Harcerok L. 7 z dn. 8 maja 1939 r.	146
„HARCERKI - WĘDROWNICZKI“	149
POLACY W ROSJI SOWIECKIEJ — Stan. Łan	150
HARCERKI NA POŻYCZKĘ OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ	151
HARCERKI NA F. O. N.	154
ZAGADKI KARTOGRAFICZNE	155

SKRZYDŁA

ROK X.

15 MAJA

Nr. 10

IDZIEMY DROGĄ PRAWDY

„PANSTWA I NARODY, KTÓRE NA PODSTAWIE KŁAMSTWA, NA PODSTAWIE NEGOWANIA PRAWDY PODOAJĄ MYŚL POLITYCZNA, DAŻĄ DO ZGUBY. TAKIE PANSTWO ZBLIŻA SIĘ KU UPADKOWI. PRAWO WALKI O BYT JEST PRAWEM ISTNIENIA ŻYCIA W SWIECIE.

TEN JEST SŁABSZY, KTO BUDUJE NA KŁAMSTWIE I FAŁSZU, W PORÓWNANIU Z TYM, KTÓRY BUDUJE NA PRAWDZIE. JAK W WALCE WÓDZ, KTÓRY OPIERA SIĘ NA KŁAMLIWYCH WIESCIACH, KTÓRY SIĘ KŁAMLIWYMI RAPORTAMI KIERUJE, IDZIE DO PRZEGRANEJ, TAK SAMO NARÓD, KTÓRY NA KŁAMSTWIE BUDUJE SWE MYŚLI, IDZIE DO SWEJ ZGUBY“.

J. Piłsudski.

— CZY CZUJNIE SLEDZISZ CO DZIEJE SIĘ NA SWIECIE?

— CZY POGŁĘBIASZ SWOJE USPRAWNIENIE DO SŁUŻBY?

— CZY DOBRZE WIESZ, GDZIE MIEJSCE TWOJE I TWOJA DZIEWCZĄT?

— CZY TWOJE DZIEWCZĘTA WIEDZA I UMIEJĄ TO, CO WIEDZIEĆ I UMIEĆ POWINNY?

— CZY UMIEJĄ PO HARCERSKU WSPÓŁPRACOWAĆ Z INNYMI, DOBRZE REPREZENTUJĄC NASZĄ ORGANIZACJĘ?

CZUWAJ!

Harcerstwo jest ruchem pionierskim

Gończy gwar dyskusji... O założeniach ideowych różnych organizacji, o ich dorobku i rozwoju. I właśnie dochodzimy do jednego: wszędzie można odnaleźć coś z Harcerstwa.

— Nie tylko odnaleźć — to byłby pomost łączący — słyszymy rozżalony głos — od nas wszystko biorą, nie wspominając nawet, że to nasze.

— Powinna być jakaś obrona prawna Harcerstwa, taka jak zastrzeżenie praw autorskich.

Odzywają się liczne głosy nabrzmiałe protestem: — Strzelają śpiewając naszą modlitwę, zmieniawszy tylko jedno słowo.

— Teraz wszyscy urządzają „harcerskie” ogniska, nawet jeśli one nic wspólnego z harcerskim ogniskiem nie mają.

— Niemal bez zmian noszą nasze mundury.

— Bez skrupułów naśladowaj system zastępowy, nasze gry i ćwiczenia, obozy i kolonie. Nawet w programach szkolnych znalazło się tyle z Harcerstwa.

— Stajemy się własnością publiczną!

W młodzieńczych słowach trochę żalu i buntu, trochę rezygnacji.

— A ja chcę was przekonać, że te przez was wymienione fakty, to tylko dowód niezbity, że Harcerstwo jest ruchem pionierskim, że to jest nasz dalekosiężny wpływ. To, co w Harcerstwie powstało i wyrosło, odpowiada duchowi szerokich warstw młodzieży, zaspakaja ich tęsknoty, zostało wchłonięte i żyje.

Harcerstwo jest jak z głębi ziemi wytrysłe źródło — omywa i ożywia brzegi, po których płynie i których dotknie. Przychodzą zeń czerpać swobodnie ludzie z różnych stron, a ono płynie wciąż dalej — nie wyczerpane i ożywcze.

Harcerstwo jest jak pionier, który odkrywając w pustce złoża złota i drogich kamieni nie kryje ich zazdrośnie, innym pozwala swe kopalnie eksploatować, a sam tęsknotą odkrywczą gnany idzie dalej — po nowe zdobycze.

Tak. Nie powinniśmy się ani martwić, ani ubolewać, że tak wszyscy biorą to nasze. Nie chowajmy światła pod korcem. Niech wszystkim ogrzewa ciepło wieczornego ogniska i wszystkich niech porwają czar harcerek piosenki. Niech się szerzą nasze gry, ćwiczenia i zwyczaj.

My pójdziemy dalej! My potrafimy w zużyte formy kłaść nową i symboliczną treść. Na każdym niemal obozie powstają nowe piosenki tętniące naszym życiem, ciepłem naszych ognisk i górnosciami naszych ideałów — a jak nasiona kwiatów polnych rozsiewają się same.

My potrafimy odnaleźć nowe tereny pracy, jak o tym świadczą nasze „Przymierze z dzieckiem”, służba Pogotowia na Zaolziu, rozbudowa ruchu wędrowniczek, akcja zborowa na ziemiach kresowych, wychowawczo prowadzone prace zarobkowe, stopnie naszej przydatności do służby i t. d.

Charakterystyczne jednak i pełne wyrazu jest, że rozsiewa się z nas i owocuje dopiero to, cośmy już jako organizacja i jednostki głęboko przeżyły, cośmy nasyciły prawdziwą treścią naszych harcerek uczuć.

I dlatego, choć stanowimy zaledwie garstkę młodego społeczeństwa — jesteśmy przecież twórczym zaczątkiem przyszłości i wpły-

wy naszego ruchu są tak głębokie i dalekosiężne. I stąd płynie prawdziwe bogactwo indywidualności naszych drużyn i nas samych harcererek. Dlatego też inna była harcerka sprzed wojny, inna sprzed lat dziesięciu, inna dzisiaj.

Ale jedno pozostanie nam wspólne i nieprzemijające: Prawo. I jedna praca naszej busola: Służba Bogu i Polsce.

Urszula Leszczyńska — Zawiercie.

Pogotowie Harcererek we Francji

„Skrzydła” Nr. 3 przyniosły nam wieści o drużynie Instruktorskiej harcererek we Francji, zorientowały w programie pracy tej drużyny i sposobach jego realizowania. Dziś, gdy wymienione warunki wniosły nowe elementy do pracy naszych drużyn w Polsce — gdy praca zespołowa i indywidualna harcererek nastawiona jest na usprawnienie do służby Ojczyźnie — w chwilach, gdy życie każdej z nas jest tak mocno związane z Pogotowiem — Związek Harcerstwa Polskiego we Francji żyje również pod znakiem Pogotowia.

„Przystępujemy do Pogotowia Harcererek we Francji” — leży przede mną list okólny do żeńskiej drużyny instruktorskiej we Francji, omawiający genezę, cel i plan akcji Pogotowiowej, w którym pod tym hasłem czytamy dalej:

„Gdy jesienią układaliśmy nasz roczny program, nie przewidzieliśmy tempa wypadków politycznych. Staaliśmy wobec wydarzeń, które jaskrawo uwiłocznily nam stan naszego Pogotowia. Powiedzmy sobie szczerze: „nie byliśmy gotowe”.

Przeżywamy z najgłębszą radością moralne zwycięstwo Polski. Pragniemy tą radość zadokumentować nie tylko jednorazowym datkiem, ale pracą pozytywną — pracą taką, która byłaby wtaściwą odowiedzią na zew i charakter wydarzeń.

Tak czy inaczej rozwiąże się obecna sytuacja polityczna, nie ograniczymy się tylko do bezczynnego oczekiwania — co będzie?... Przygotujemy organizację naszą na każdą ewentualność, a jeżeli „nie się stanie” — zostaną nam szeregi dziewcząt i drużyn podciągniętych do poziomu i charakteru drużyn harcerskich”.

Program pracy żeńskiej drużyny instruktorskiej ulega zmianie — czynnik usprawnienia siebie i dziewcząt do służby wystuwa się na pierwsze miejsce.

Cytowany powyżej list okólny zawiera jako załączniki: sprawności, które należy zdobyć w okresie pogotowiowym oraz materiały z zakresu obrony przeciwgazowej. Członkinie drużyny otrzymują ponadto w najbliższym czasie opracowany materiał z zakresu samarytaństwa i terenoznawstwa.

Praca rozpoczęta została z równym entuzjazmem, sumlennością i obowiązkowością w wykonywaniu jak prace poprzednie tej drużyny. „Wszystko w Pogotowiu — to hasło na najbliższy okres” — dla harcererek we Francji.

Plan Pogotowia Harcererek we Francji obejmuje:

- 1) Alarm „gotowości”, przeprowadzony przez Główną Komen-dę we wszystkich drużynach.
- 2) Sprawdzenie sieci alarmowej całego terenu.
- 3) Zdobywanie przez poszczególne jednostki i zespoły stopni „gotowości”.
- 4) Utworzenie z drużyn „ośrodków pogotowia”.
- 5) Konkurs na ilość „ośrodków pogotowia” w Okręgu.

Specjalnego omówienia wymagają zdobywane kolejno przez harcerki stopnie gotowości.

Dla harcererek we Francji zostały ustanowione 4 stopnie gotowości. Zdobywanie tych stopni polega na zdobywaniu odpowiednich sprawności. Jest ono punktowane: za każdą zdobytą sprawność harcerka uzyskuje 10 punktów.

Oznaką gotowości jest naszywka zielona szerokości 1 cm. noszona na lewej kieszeni munduru.

Zdobyć pierwszego stopnia gotowości, najniższego, obowiązują wszystkie harcerki. Wymagania zaś obejmują wiadomości o Polsce, najpotrzebniejsze wiadomości z obrony przeciwgazowej i samarytaństwa. Wszystkie te umiejętności są zawarte w sprawności „służby i pomocy doraźnej”. Zdobywając tę sprawność harcerka uzyskuje 10 punktów oraz prawo noszenia 1 zielonej naszywki na lewej kieszeni munduru.

Drugi, wyższy stopień gotowości — to zdobytą poprzednią sprawność oraz 1 dowolnie obrana sprawność samarytańska, sprawność obrony przeciwgazowej oraz jedna ze sprawności społecznych (opiekunka dzieci, opiekunka niemowląt lub sekretarka). Przy zdobyciu II stopnia uzyskuje się — 40 punktów oraz prawo noszenia 2 zielonych naszywek.

Trzeci stopień gotowości — poza poprzednimi: 1 sprawność samarytańska i 1 terenoznawcza. Wyniki — 60 punktów i 3 zielone naszywki.

Czwarty stopień gotowości — poprzednio zdobyte sprawności i ponadto: 2 sprawności samarytańskie, 1 terenoznawcza i 1 społeczna. Razem IV stopień daje 100 punktów oraz jako oznakę: 4 zielone naszywki.

Te 4 zielone naszywki na lewej kieszeni munduru harcerki we Francji świadczyć będą o jej pracy włożonej w usprawnienie się do służby w Pogotowiu.

Życzmy serdecznie naszym siostrzem we Francji, żeby te cztery zielone naszywki okoliły wszystkie ich kieszenie harcerskie. przez nas, o naszych przydatnościach i akcji pogotowiowej — wiemy dobrze.

Główna Kwatera Harcerek

ROZKAZ NACZELNICZKI HARCEREK L. 5.

z dnia 18 kwietnia 1939 r.

Zatwierdzam do użytku służbowego „Instrukcję w sprawie nabywania krzyży harcerskich i książeczek służbowych”.

Instrukcja w sprawie nabywania krzyży harcerskich i książeczek służbowych:

1. Krzyże harcerskie i książeczki służbowe mogą nabywać jedynie w Głównej Kwaterze Harcererek tylko Komendy Chorągwi i komendy hufców. Drużynowe nabywają krzyże w komendzie hufca. Kupowanie krzyży harcerskich i książeczek służbowych poza wymienionymi źródłami jest *zabronione*.

2. Cena jednego krzyża harcerskiego wynosi 55 groszy, przyczym zamawiający otrzymuje od Głównej Kwatery Harcererek 10% rabatu. Przy zamówieniu ponad 20 sztuk krzyży — porto płaci Główna Kwatera Harcererek. Przy zamówieniu mniejszej ilości krzyży należy na kosztu przesyłki dopłacić 50 groszy.

Cena jednej książeczki służbowej wynosi 25 groszy, przyczym zamawiający otrzymuje od Głównej Kwatery Harcererek 10% rabatu. Zamawiać można najmniej 50 sztuk książeczek służbowych; porto płaci Główna Kwatera Harcererek.

Wszelkie należności za krzyże harcerskie i książeczki służbowe należy uiszczać tylko gotówką bezpośrednio do Komisji Mundurowej G. K. H. na konto P. K. O. Nr. 11.126 — Z. H. P. G. K. H. Komisja Mundurowa, Warszawa.

Kontrolę krzyży i książeczek służbowych prowadzi się w hufcach według wzoru podanego w instrukcji administracyjnej („Wiadomości Urzędowe” Nr. 5, maj 1937. Załącznik L. 1 do Rozkazu Naczelniczki Harcererek L. 4 z dnia 10.IV.1937 r.).

C z u w a j!

Naczelniczka Harcererek

(—) *Maria Krynicka* hm.

ROZKAZ NACZELNICZKI HARCEREK L. 7

z dnia 8 maja 1939 r.

I. ZWOLNIENIA I MIANOWANIA.

1. Zwalniam z obowiązków Komendantki Chorągwi:

- a) Warszawskiej — dhnę hm. Jadwigę Gronostajską z dniem 15 lutego 1939 r.,
- b) Wołyńskiej — dhnę hm. Marię Bonkowicz - Sittauerową z dniem 15 kwietnia 1939 r.

2. Mianuję Komendantką Chorągwi:

- a) Poleskiej — dhnę hm. Marię Kopycińską,
- b) Warszawskiej — dhnę hm. Natalię Nekraszową z dn. 16.II.1939 r.
- c) Wołyńskiej — dhnę hm. Annę Turkównę.

II. KOMISJE PROB INSTRUKTORSKICH.

Upoważniam wymienione poniżej harcmistrzynie do przeprowadzania prób instruktorskich w Chorągwiach:

- a) Chorągiew Białostocka: hm. A. Sandomierska, hm. F. Wolfówna,
- b) Chorągiew Gdańska: hm. M. Krynicka, hm. W. Szlamińska,
- c) Chorągiew Kielecka: hm. J. Łapińska, hm. H. Sakowiczówna, hm. hm. F. Zarodówna, hm. J. Sawczukówna, hm. M. Fiedlerówna,
- d) Chorągiew Krakowska: hm. Z. Kottikówna, hm. F. Kasprzykówna, hm. J. Orłowiczówna, hm. A. Kleczewska, hm. I. Kolpy,
- e) Chorągiew Lubelska: hm. R. Bleszynska, hm. M. Walciszewska, hm. K. Krzyśkowowa,
- f) Chorągiew Lwowska: hm. M. Bojanówna, hm. K. Wicińska, hm. E. Jaroschówna, hm. S. Stypalówna,
- g) Chorągiew Łódzka: hm. Wl. Keniżanka, hm. H. Zielińska, hm. J. Lindnerówna, hm. H. Dylikowa,
- h) Chorągiew Mazowiecka: hm. K. Świętochowska, hm. M. Trojanowska,
- i) Chorągiew Poleska: hm. A. Ratajczakowa, hm. M. Kopycińska,
- j) Chorągiew Pomorska: hm. J. Luśniakówna, hm. A. Paszkowska, hm. J. Traczevska, hm. M. Zielonacka, hm. I. Riessówna, hm. M. Burska,
- k) Chorągiew Śląska: hm. Z. Kretowa, hm. A. Grodecka, hm. Z. Tworkowska, hm. J. Kuśnierzewska,
- l) Chorągiew Warszawska: hm. M. Jiruska, hm. J. Gronostajska, hm. J. Zwołakowska, hm. St. Laskówna,
- m) Chorągiew Wielkopolska: hm. Tarnowska, hm. Z. Pawłowska, hm. M. Lewandowska,
- n) Chorągiew Wileńska: hm. M. Steckiewiczówna, hm. A. Świdzińska, hm. W. Fleury, hm. W. Muzołłowa,
- o) Chorągiew Wołyńska: hm. M. Sittauerowa, hm. J. Falkowska, hm. W. Skorupska, hm. J. Poniatowska, hm. A. Turkówna.

III. KURSY I OBOZY ORGANIZOWANE PRZEZ GŁÓWNĄ KWATERĘ HARCEREK.

Zatwierdzam dodatkowy terminarz kursów i obozów organizowanych w roku bieżącym w Warszawie, w Harcerskiej Szkole Instruktorskiej na Buczu i w Rabsztynie:

kurs świetlicowo - propagandowy, 1—15.VII, Bucze, opłata 2.50 dziennie, warunki przyjęcia: powyżej 18 lat, conajmniej pionierka;

kurs świetlicowo - propagandowy, 17—31.VII, Bucze, opłata 1 warunki j. w.;

- kurs świetlicowo - propagandowy, 1—15.VIII, Bucze, opłata 1 warunki j. w.;
kurs świetlicowo - propagandowy, 17—31.VIII, Bucze, opłata 1 warunki j. w.;
kurs gospodarczy, 16—31.VI, Bucze, opłata 1 warunki przyjęcia j. w.;
kurs gospodarczy, 1—15.VII, Bucze, opłata 1 warunki przyjęcia j. w.;
kurs gospodarczy, 17—31.VII, Bucze, opłata 1 warunki przyjęcia j. w.;
kurs gospodarczy, 1—15.VIII, Bucze, opłata 1 warunki przyjęcia j. w.;
kurs gospodarczy, 17—31.VIII, Bucze, opłata 1 warunki przyjęcia j. w.;
kurs samarytański, 11.VI—1.VII, Rabsztyn, opłata 2.50 dziennie, warunki przyjęcia: drużny ze sprawnościami samarytańskimi;
kurs samarytański, 4—10.VII, Rabsztyn, opłata 2.50 dziennie, warunki przyjęcia: dla lekarek i pielęgniarek;
kurs samarytański, 25—30.VI, Rabsztyn, opłata 2.50 dziennie;
obóz morski żeglarski dla zaawansowanych, 20.VI—8.VII, Hel, opłata 45 zł., warunki przyjęcia: odbyty 1 obóz morski;
obóz morski żeglarski dla zaawansowanych, 12.VII—28.VII, Hel, opłata 45 zł., warunki przyjęcia: stopień sterniczki śródlądowej;
obóz morski żeglarski dla zaawansowanych, 1—15.VIII, Hel, opłata 45 zł., warunki przyjęcia: odbyty 1 obóz morski, obsyła Wielkp. „Żaby”;
obóz morski żeglarski dla zaawansowanych, 16—30.VIII, Hel, opłata 45 zł., warunki przyjęcia: stopień sterniczki śródlądowej lub jeden sezon pływania na morzu;
obóz żegl. śródląd. instruk., 2—16.VIII, Charzyków, opłata 30 zł., warunki przyjęcia: odbyte 2 sezony żeglarskie na śródlądziu;
obóz usprawnienia fizycznego, 16—30.VIII, Charzyków lub Bucze, opłata 30 zł., warunki przyjęcia: zdobyte P. O. S.;
kurs dla kierowniczek gromad obejmujący majsterkowanie, teatr samorodny, zabawy i gry dziecięce, sprawności ruchowe, 2—26.VII, Bucze, opłata 2 zł. dziennie, warunki przyjęcia: drużynowe po próbie lub z rozpoczętą próbą po kursie metodycznym;
kurs metodyczny dla drużynowych zuchów, 2—26.VII, Bucze, opłata 2 zł. dziennie;
kurs drużynowych gromad wiejskich, sierpień, Lipowiec k/Ustronia, opłata 2 zł. dziennie;
kurs metod. drużynowych zuchów Chor. Krakowskiej, 2—23.VII;
kurs metod. drużynowych zuchów Chor. Lwowskiej, 3—25.VIII;
kurs metod. drużynowych zuchów Chor. Wielkopolskiej, 1—26.VIII;
kurs metod. drużynowych zuchów Chor. Śląskiej, 24.VI—18.VII;
kurs metod. drużynowych zuchów Chor. Warszawskiej, 2—23.VIII;
kurs metod. drużynowych zuchów Chor. Wileńskiej, po ukończeniu roku szkolnego.

Zgłoszenia przez Komendy Chorażywi do Głównej Kwatery Harcerek do dnia 15 maja b. r. W zgłoszeniu podać dokładnie dane personalne, stopień harcerski i funkcję, adres, stację wyjazdu na obóz, zezwolenie lekarza, zezwolenie rodziców i dowód wpłacenia à conto opłaty obozowej 5 zł. na konto P. K. O. Głównej Kwatery Harcerek (z zaznaczeniem na jaki cel) Nr. 21.821.

IV. KOMISJA MUNDUROWA.

Powołuję przy Głównej Kwaterze Harcerek Komisję Mundurową, której zadaniem jest opracowywanie przepisowych części umundurowania, ich gatunku, koloru, cen.

Zatwierdzam jako obowiązujące podane w załączniku L. 1 gatunki i ceny przepisowych części umundurowania („Wiad. Urzęd.” Nr. 5).

C z u w a j!

Naczelniczka Harcerek
(—) *Maria Krynicka* hm.

JUŻ UKAZAŁA SIĘ W SPRZEDAŻY KSIĄŻKA „HARCERKI - WĘDROWNICZKI”

Cena 2.75 zł.

Książka ujmuje całokształt zagadnień organizacyjnych, sposób realizowania programów starszych dziewcząt, zawiera zestawienie bibliografii naukowej, beletrystycznej i harcerskiej, przydatnej w pracy wędrowniczek.

Treść rozdziałów: Starsze dziewczęta — jakie są i do czego dążą. Starsza ochotniczka. Wędrowniczka. Zastępowa, drużynowa wędrowniczek. Sprawy organizacyjne. Braterstwo światowe wędrowniczek. Pieśni wędrowniczek. Sprawności harcerek - wędrowniczek. Wędrujemy wśród książek: wykaz książek według zagadnień oraz wykaz książek z omówieniem treści.

„Harcerki - Wędrowniczki” są do nabycia w Harcerskim Biurze Wydawniczym „Na Tropie”, Warszawa, Łazienkowska 7 oraz we wszystkich składnicach harcerskich.

Nauczycielki - wychowawczynie do Domu Kolonijnego dla dzieci w Jaworzu poszukuje Ubezpieczalnia Społeczna w Bielsku.

Praca obejmuje nauczanie w zakresie programu szkoły powszechnej w grupie 30 dzieci, oraz kierowanie pracą wychowawczą grupy przy stosowaniu metody harcerskiej. Miejsce jest do objęcia od zaraz. Warunki: 4—6 tygodni pracy próbnej — mieszkanie i utrzymanie, bez wynagrodzenia pieniężnego. Po tym okresie zarówno kierownictwu Zakładu jak i kandydatce przysługuje prawo rezygnacji z dalszej umowy. Przy dodatnim wyniku próby kandydatka zostaje zaangażowana na kontrakt państwowy (+ mieszkanie i utrzymanie).

Zgłoszenia należy nadsyłać na adres: Dom Kolonijny dla dzieci w Jaworzu — woj. śląskie (patrz: „Placówka Harcerek w Jaworzu” — „Skrzydła” Nr. 8).

Polacy w Rosji Sowieckiej

Przytoczona statystyka orientuje nas dobitnie, jak opornym musi być element polski na wpływy komunistyczne, skoro nawet na terenie otoczonym specjalną opieką ze strony władz i partii na ogólną liczbę blisko 29.000 Polaków w szeregach partii znalazło się zaledwie 31 osób.

W latach późniejszych rola komitetów Niezamożnych Chłopów przeszła na kolektywy rolne. W okresie masowej kolektywizacji gospodarstw rolnych (lata 1930—1935) niejednokrotnie można było spotkać się w prasie sowieckiej z uwagami, że ludność polska bardzo niechętnie poddaje się zarządzaniu kolektywizacyjnemu.

O stosunku Polaków, zamieszkałych w Związku Sowieckim, do komunizmu mówi cytowana już książka „Polacy Związku Sowieckiego. Otóż czytamy tam (stronica 164), że „według danych spisu partyjnego z 1927 r. Polaków kamunistów i kandydatów było 12.181 osób, z których uważało język polski za swój rodzinny 5.786 osób”. A więc na blisko 1.000.000 Polaków w w Związku Sowieckim tylko niecałe 6.000 uważających język polski za swój rodzinny hołdowało ideologii komunizmu.

Jednym z instrumentów propagandy komunistycznej w Związku Sowieckim jest szkoła. Wychodząc z tych założeń rząd i partia przez pewien czas uważały, że nauka w szkołach dla tym łatwiejszej propagandy komunizmu nie tylko może, ale i powinna w pewnych wypadkach odbywać się w języku ojczystym dzieci, gdyż to zapewnia tym szybsze przenikanie propagandy.

W wyniku tego stanowiska jeszcze w roku szkolnym 1927—28 na terenie Z.S.S.R. istniało 532 szkół pierwszego stopnia, w których nauka odbywała się w języku polskim, z liczbą uczniów 35.372, oraz 45 szkół drugiego stopnia z 10.322 uczniów. Według danych sowieckich wymieniona ilość szkół miała zapewnić naukę w języku ojczystym 38,9% ogólnej liczby dzieci polskich. W szkołach tych miało być 990 nauczycieli Polaków, z czego zaledwie 120 miało za sobą ukończone seminarium nauczycielskie. Jeśli wziąć pod uwagę ogólnie znany niski poziom szkolnictwa sowieckiego, nawet tego, gdzie nauczyciele mieli rzekomo dostateczne kwalifikacje, to mała liczba nauczycieli szkół z polskim językiem nauczania, mających ukończone seminarium, jest już sama przez się dowodem, że szkoły te były ośrodkiem oddziaływania komunistycznego, a nie ogniskami prawdziwej wiedzy i wychowania w języku ojczystym.

Jaki jest stan szkolnictwa polskiego w Związku Sowieckim dziś—nie wiemy, gdyż na ten temat od przeszło 10 lat w oficjalnych publikacjach głucho. Wiadomym jest natomiast, że w ostatnich latach liczba t. zw. szkół narodowościowych z roku na rok ulegała redukcji. Niewątpliwie los ten spotyka również i szkoły z polskim językiem nauczania. Języki poszczególnych narodowości ustępują stopniowo miej-

sca językowi rosyjskiemu, który został uznany za język wszechproletariacki w Związku Sowieckim.

Według statystyki sowieckiej stosunkowo znaczna liczba Polaków w Z. S. S. R. kształci się w wyższych zakładach naukowych. Tak więc w roku 1929 (późniejszych danych brak) liczba Polaków w wyższych zakładach naukowych wynosiła 1.034. W tym samym czasie Rosjan w wyższych zakładach naukowych było 95.000, Ukraińców 16.500, Białorusinów 5.000, Niemców 1.000 i Żydów 23.500 (podajemy liczby zaokrąglone).

W pierwszym dziesięcioleciu swych rządów władze bolszewickie kładły też duży nacisk na rozwój pozaszkolnej pracy polityczno-oświatowej wśród poszczególnych narodowości Związku, a więc akcja świetlicowa, biblioteczna, domy dziecięce i t. d. Polskich domów dziecięcych pod koniec 1929 roku było 39, z 2.129 dzieci i 151 wychowawczyniami. Bibliotek polskich w tym czasie było 27 posiadających ogólnie 114.000 tomów, polskich świetlic i klubów robotniczych było razem 25.

Z początkiem roku 1927 na Ukrainie i Białorusi zorganizowane zostały sądy polskie I instancji. Na Ukrainie sądów takich utworzono 7, a na Białorusi 3. Poza tym przy sądach w rejonie, działalności których są znaczniejsze skupienia ludności polskiej mają być sędziowie i prokuratorzy władający językiem polskim.

Jeszcze do niedawna w Z. S. S. R. wychodziły 3 polskie pisma — „Orka” w Mińsku, „Trybuna Radziecka” w Moskwie i „Sierp” w Kijowie. W roku 1937 przestała wychodzić „Orka”, w roku następnym zlikwidowano „Trybunę Radziecką” i obecnie milonową masę ludności polskiej w Związku Sowieckim obsługuje tylko jedno pismo — „Głos Radziecki” (na miejsce zlikwidowanego „Sierpu”) w Kijowie. Pismo to spraw polskich nie porusza wcale. Jest to typowa urzędówka sowiecka, drukowana w języku polskim.

Ciekawe, że terminologia polska w niektórych wypadkach w druku jest stale zastępowana rosyjską — „państwowy” — „gosudarstwennyj”, „obywatel” — „grażdanin”, „żyd” — „jewrej” i t. d.

Stan. Łan.

Harcerki na Pożyczkę Obrony Przeciwlotniczej

Drużyna Harcerek w Żytiniu	34.— zł.
I drużyna harcerek im. E. Plater w Warce — 1 bon	20.— zł.
Drużna hm. Turkówna — Równe — 1 obligacja	100.— zł.
Harcerki i instruktorki z Jarocina Wlkp.	200.— zł.
Drużyna harcerek im. E. Plater w Trawnikach	5.— zł.
Drużna Ananiewiczówna — Trawniki	60.— zł.
Hufiec harcerek w Kielcach	83.55 zł.
I—VIII drużyny harcerek i Komenda Hufca w Kielcach	103.45 zł.
VIII Drużyna harcerek im. Cyrankiej w Radomiu	40.— zł.

XI Drużyna harcerek im. Czartoryskiej w Łodzi	40.— zł.
Drużna Rutkowska — Kazimierz Dolny	108.25 zł.
Drużna Dutkówna — Orpiszew	100.— zł.
Drużyna harcerek im. E. Plater w Teolinie	34.— zł.
Drużna Siczakówna Maria — Krajno	60.— zł.
II Drużyna harcerek im. kr. Jadwigi w Tarnowskich Górach	20.— zł.
Drużna pfm. Maziarzówna Irena — Tarnowskie Góry	100.— zł.
I drużyna harcerek w Roczynach	17.40 zł.
Drużyna harcerek i gromada suchów — Chorostków	14.35 zł.
Harcerki - instruktorki ze Lwowa	280.— zł.
I Drużyna harcerek im. Chrzanowskiej w Niemczech	10.60 zł.
Drużyna harcerek i gromada suchów w Wasilkowie	40.— zł.
Nauczycielki - harcerki z Wasilkowa	260.— zł.
II Drużyna im. Konopnickiej w Pleszewie	20.— zł.
Drużna Niżegorodcew — Bystra	460.— zł.
Drużna Sestakowa — Hajnówka — 1 bon	20.— zł.
Drużna Zdanówna — Hajnówka — 1 bon	20.— zł.
Drużna hm. Lewandowska — Warszawa — 1 obligacja	100.— zł.
Drużna Kołodziejczykowa — Sokółów — 3 bony	60.— zł.
Drużyna harcerek w Czerwonce	20.— zł.
II Drużyna harcerek w Sokolowie — 1 bon	20.— zł.
Drużyna harcerek im. kr. Jadwigi w Rudkach — 1 bon	20.— zł.
I Drużyna harcerek w Pogórze — 1 bon	20.— zł.
Drużna Stachnikówna — Czerwonka	106.— zł.
Harcerki - instruktorki z Pogorza	140.— zł.
XXII Drużyna harcerek im. Piłsudskiej w Łodzi — 1 bon	20.— zł.
II i III Drużyny harcerek w Hajnówce — 1 bon	20.— zł.
III Drużyna harcerek i gromada suchów w Hajnówce	67.30 zł.
Drużyna harcerek i instruktorki — Świecie n/Wisłą	140.— zł.
Drużna pfm. Lewicka-Gumńska Foles	160.— zł.
I Drużyna harcerek w Ustroniu	60.— zł.
Drużna Pawłowska — Ustróż	60.— zł.
K. P. H. przy XV drużynie w Białymstoku	55.— zł.
Drużna Busłowska — Białystok	100.— zł.
Drużna Połciowa — Sarbiewo	100.— zł.
Drużna Łukaczyńska Sabina — Odolanów	100.— zł.
Drużyna harcerek i gromada suchów — Odolanów — 1 bon	17.— zł.
Drużyna harcerek im. E. Plater w Wysokim Litewskim — 1 bon	17.— zł.
Drużyna harcerek im. E. Plater w Białowieży	25.— zł.
Drużna Wołoszowa Maria — Białowieża	140.— zł.
Drużna hm. Sawczukówna Jadwiga	70.— zł.
Drużna hm. Guzkówna Kazimiera	260.— zł.
Drużna Świtalska Janina	121.— zł.
Drużyna harcerek im. kr. Jadwigi w Czyżowicach — 1 bon	17.— zł.
Drużna Grzemińska Kamila — Ligota	60.— zł.
Drużna Mrózkówna Wanda — Dziedzice	60.— zł.
Drużna Czulakówna Olga — Czechowice	40.— zł.
Drużna Ocieprzanka Jadwiga — Czechowice	40.— zł.

Harcerki huca Chodzieskiego	240.— zł.
Drużna Jarosówna Stanisława	100.— zł.
I drużyna harcerek im. kr. Kingi w Suwałkach	13.50 zł.
IX drużyna harcerek im. Grodzińskiej w Radomiu	100.— zł.
Hufiec harcerek i instruktorki w Kole	388.09 zł.
II gromada „Polnych kwiatów” w Kole	20.— zł.
Drużna Grochocińska Kazimiera — Koło	60.— zł.
Drużna Kaczmarkówna — Brzeźno k/Sieradza	60.— zł.
Drużyna harcerek i gromada suchowa w Brzeźnie	26.97 zł.
Drużyna harcerek w Wróblewie	40.— zł.
Hufiec harcerek w Piotrkowie	40.— zł.
Instruktorki - harcerki Chorągwi Łódzkiej oraz 4 monety srebrne, srebrny medal i złoty kolczyk.	600.— zł.
I drużyna harcerek im. E. Plater w Gołonożu	35.— zł.
Drużna Ząsepowa — Gołonóg	60.— zł.
Drużna hm. Grabowska Wanda — Warszawa	60.— zł.
50 warszawska drużyna harcerek	22.10 zł.
Harcerki - instruktorki w Łucku	140.— zł.
Drużyna harcerek im. E. Plater w Turku	51.— zł.
II drużyna harcerek im. Wocławskiej w Grodzisku	17.— zł.
8 drużyna harcerek im. Łazarewiczówny w Poznaniu	73.40 zł.
Drużna Martynowiczówna Władysława — Warszawa	1.300.— zł.
VII drużyna harcerek w Tczewie	158.— zł.
X drużyna harcerek w Toruniu	10.— zł.
Komenda Obszaru Harcerek w Częstochowie	51.— zł.
Drużna Pietrzak Józefa — Wiązownia	100.— zł.
I drużyna harcerek im. kr. Jadwigi w Sierniewie	26.95 zł.
I drużyna harcerek im. E. Plater w Brzeszczach	80.— zł.
Koło Starszoharcerskie w Lesznie	400.— zł.
Drużyna harcerek w Stoczku	20.— zł.
Drużyna harcerek im. kr. Jadwigi w Osiu	220.— zł.
Hufiec harcerek w Brodnicy	380.— zł.
Hufiec harcerek w Jarocinie Wielkopolskim	101.67 zł.
I drużyna harcerek w Choczni	20.— zł.
Drużyna harcerek w Jeleniewie	20.— zł.
Drużyna harcerek w Grzegorzewie	70.— zł.
VI drużyna harcerek w Wilnie	120.— zł.
Hufiec harcerek w Kowlu	160.— zł.
Harcerki - instruktorki huca kowelskiego	500.— zł.
Drużna Fuk Stanisława — Maława	20.— zł.
Drużna Świercz Kazimiera — Kielce	20.— zł.
Drużyna harcerek im. E. Plater w Trampolu	130.— zł.
Drużna Studzińska Maria — Luniniec	17.— zł.
I gromada suchów i drużyna harcerek w Rudniku	65.— zł.
VII drużyna harcerek im. kr. Jadwigi w Białymstoku	55.— zł.
I drużyna harcerek im. E. Plater w Zduńskiej Woli	80.— zł.
Komenda Środowska Harcerek w Bydgoszczy	1.047.10 zł.
I drużyna harcerek im. kr. Jadwigi w Przeworsku	95.— zł.

I drużyna harcerek w Płocku	34.— zł.
Instruktorci - harcerki środowiska Bydgoszcz	1.948.10 zł.
I drużyna harcerek im. E. Plater w Trzemesznie	55.— zł.
Drużna Borkowska Jadwiga — Toruń	20.— zł.
Hufiec harcerek w Łukowie	60.— zł.
Drużna Handkówna — Bogumin	100.— zł.
XV drużyna im. kr. Jadwigi w Łodzi	34.— zł.
Szwalnia Śląskiej Choraży Harcerek — Katowice	260.— zł.
Drużna Karczewska Karolina — Tumlin	80.— zł.
Hufiec harcerek w Toruniu	310.— zł.
VIII drużyna harcerek w Toruniu	20.— zł.
Drużna hm. Lublinerówna Karolina	168.— zł.
XXXII drużyna harcerek w Łodzi	100.— zł.
Drużna Mikuta Zofia — Wierzbice	60.— zł.
I drużyna harcerek w Sokołowie	20.— zł.
Hufiec harcerek w Koninie	240.— zł.
I drużyna im. E. Plater w Bockach	104.50 zł.
Gromada suchów w Skorzewie	23.80 zł.
Hufiec harcerek w Płocku	20.— zł.
Drużna Chaćkowska Monika — Pruszcz	60.— zł.
Drużyna harcerek w Mostach	20.— zł.
I drużyna harcerek w Łucku	20.— zł.
I drużyna harcerek w Zninie	30.— zł.
Zrzeszenie starszoharcerskie w Zninie	20.— zł.

Razem 16.147.80 zł.

Harcerki na Fundusz Obrony Narodowej

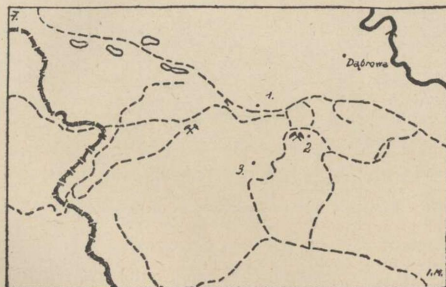
II drużyna im. Konopnickiej w Pleszewie	4.45 zł.
oraz 1 bon Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej.	
Drużyna harcerek w Krylowie	20.— zł.
II drużyna harcerek im. kr. Jadwigi w Tarnowskich Górach przeznaczona na F. O. N. — 1 bon Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej oraz 1 obligację Pożyczki Narodowej.	
Drużna Maziarówna — 1 obligację Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej.	
Drużyna harcerek w Teolinie — 2 bony Pożyczki Przeciwlotniczej.	
Gromada suchów „Krasnoludków” w Orpiszewie	10.— zł.
XI drużyna harcerek im. Czartoryskiej w Łodzi — 2 bony Pożyczki Przeciwlotniczej.	
VIII drużyna harcerek im. Cyrąńskiej w Radomiu — 2 bony Pożyczki Przeciwlotniczej.	
Kielecki hufiec harcerek — 11 bonów Pożyczki Przeciwlotniczej.	
Drużna Kołodziejczykowa — Sokołów	11.— zł.
I drużyna harcerek w Pogórzcu	2.50 zł.
Komenda Obszaru harcerek w Częstochowie — 3 bony P. O. P.	
Drużna Łukaszevska Anna — Turek — 1 pierścionek srebrny, 1 pierścionek złoty, 1 bransoletka srebrna z dwoma brelokami, 1 moneta srebrna.	

Drużna Lewińska Barbara — Turek — 1 bransoletka srebrna, 1 moneta srebrna.	
I drużyna harcerek im. kr. Jadwigi — Chwatowice	14.— zł.
II drużyna harcerek w Czechowicach	21.80 zł.
Drużna Ocieprzanka — Czechowice	5.— zł.
Zastęp próbny w Zagrzebiu	1.50 zł.
I gromada suchów „Krasnoludków” w Czechowicach	37.50 zł.
Drużna Czulkówna — Czechowice	5.— zł.
Drużna Mrózkówna — Działdowo	10.— zł.
Drużna Grzezińska — Ligota	2.— zł.
Gromada „Leśnych Dzieci” w Ligocie	2.50 zł.
IX drużyna im. E. Plater w Katowicach	11.— zł.
Zastęp Starszych Dziewcząt w Cieszynie	9.— zł.
Gromada „Małych Ludków” w Wodzisławiu	5.— zł.
I drużyna harcerek im. kr. Jadwigi w Katowicach	10.— zł.
VI drużyna harcerek w Katowicach	45.90 zł.
XI drużyna harcerek im. E. Plater w Katowicach	10.— zł.
Drużna Łukaczyńska — Odolanów	120.— zł.
Drużyna harcerek i gromada suchów w Odolanowie — 1 bon P. O. P.	
	Razem! 357.80 zł.

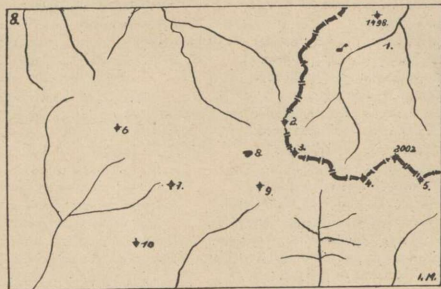
Zagadki kartograficzne

Redakcja „Skrzydeł” podaje ostatnie 3 mapki. Odpowiedzi na pytania należy nadsyłać do Redakcji w terminie do 1.VI.39 r.

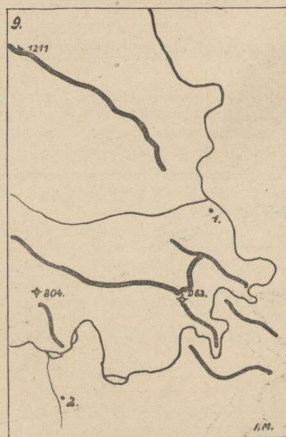
Rozwiązanie zagadek wraz z oceną odpowiedzi zamieścimy w „Skrzydłach” Nr. 12.

7. Podać nazwy miejscowości 1, 2 i 3 oraz nazwę rzeki.

8. Podać nazwę dolin 1, nazwy i wysokości szczytów 2—5, wysokości 6, 7, 9, nazwę stawu 8.

9. Podać nazwę rzeki, grup górskich oraz punktów oznaczonych: 804, 1211, 982, nazwy miejscowości 1, 2.

Pośrednictwo Pracy przy Głównej Kwaterze Harcerek zawiadamia, że od 1 września b. r. są do objęcia następujące posady w Inowrocławiu:

- nauczycielki przyrody w prywatnym gimnazjum żeńskim w Inowrocławiu,*
- nauczycielki do niższych klas w szkole ćwiczeń przy Liceum Pedagogicznym,*
- nauczycielki przyrody i geografii w szkole ćwiczeń przy Liceum Pedagogicznym.*

Harcerski Zakład leczniczo - wychowawczy w Rabsztynie poszukuje *wykwalifikowanej gospodyni.*

Może być absolwentka liceum gospodarczego lub praktykantka - absolwentka seminarium nauczycielskiego gospodarstwa domowego.

Zgłoszenia z życiorysem i wykazem służby należy składać do kierownictwa Zakładu w Rabsztynie, p. Olkusz, skrz. p. 30.

Warunki do omówienia listownie.

HARCERSKI WARSZTAT WYROBÓW BREZENTOWYCH

w y r a b i a :

namioty, płachty namiotowe, plandeki, dachy nad kuchnię, plecaki,
fartuchy obozowe, śpiwory, worki pościelowe i t. p.

WYKONANIE DOBRE.

CENY PRZYSTĘPNE.

Na żądanie Warsztat wysyła cenniki i próbki materiałów.
Wszystkie harcerki winny zaopatrywać się w Harcerskim Warsztacie
Wyrobu Brezentowych, Warszawa, ul. Łazienkowska 7, tel. 9.83-23,
konto P. K. O. Nr. 25.174.

CENNIK KOMISJI MUNDUROWEJ G. K. H.

Komisja Mundurowa, powołana przy Głównej Kwaterze Harcererek, posiada obecnie na składzie następujące części przepisowe umundurowania harcererek:

1. materiał na frencze dla instruktorek	à zł. 20.—
à " "	à " 8.—
2. kapelusze dla instruktorek	
3. berety szare jaśniejsze dla dziewcząt, niepłowiejące	à " 1.75
gatunek I	à " 1.50
" II	
4. berety szare ciemniejsze dla instruktorek, niepłowiejące	
gatunek I	à " 1.75
" II	à " 1.50
5. kapelusze dla starszych harcererek	à " 8.—
6. pulowery wełniane dla instruktorek, rozmiar Nr. 1	à " 12.—
" Nr. 2	à " 11.—
" Nr. 3	à " 10.—
7. oznakę koniczynkę oksydowaną dla harcererek-wędrown.	à " 0.45
8. oznakę koniczynkę emaliowaną dla instruktorek:	
gatunek I	à " 1.75
" II	à " 1.—
9. wzory (kartyki żurnale) „mundur instruktorski”	à " 0.30
" „mundur harcerki-wędrown.”	à " 0.30
" „mundur zucha”	à " 0.30

Adres Komisji Mundurowej: Warszawa, ul. Łazienkowska 7, Dom Harcerstwa, Główna Kwatera Harcererek — Komisja Mundurowa, Konto P. K. O. Nr. 11.126.

PRENUMERATA: Rocznie zł. 5.—, półrocznie zł. 2.50, kwartalnie zł. 1.25
Numer pojedynczy 25 gr.

Ogłoszenia na barwnej okładce: Cała strona 75 zł.; ½ str. 37.50 zł.; ¼ str. 20 zł.
W tekście o 20% drożej.

Adres Redakcji i Administracji: Główna Kwatera Harcererek, Warszawa,
Łazienkowska 7, Konto P. K. O. Nr. 21.850

KOMITET REDAKCYJNY:

Redaktor naczelny i odpowiedzialny: *Dr. Ewa Grodecka*

Wydawca: Harcerskie Biuro Wydawnicze „NA TROPIE”, S-ka z o. o.

Zakł. Graf. F. H. Bogucki i S-ka, Sp. z o. o. W-wa, Hoża 55, tel. 7.22-05.